

ACC. N:R M. 15766:1-4

Landskap: *Småland, m. fl.* Upptecknare: *Anna Ivanberg, Henskraven*

Härad: *Driv. h: v* Berättare: *olika personer; se uppl.!*

Socken: *" s: v* Berättarens yrke: _____

Uppteckningsår: *1961* Född år _____ i _____

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lägner och folkliv om vänen. s. 1-4.

LuF 118.

11/12-61

Skriv endast på denna sida.

Månen.

Jen av de visor min mor brukade sjunga i Sk-Tranas, leror den
falske Ran den lille drängen: "Med maanen skal du hille
og med de stjerner om a — Hon søng: Kom hid du kare,
Du lille dræng, kom hid, här är så gott att vaere, här
skinner maanen blid. "Pojken ser månen i havet, glider en båt for att få den.

J En gammel vits i från samma socken där två gesäller är
på vandring, säger den ene: "Klar lysar Gjesan måne" —
Med visshet har månen observerats av människorna
i äldre tid och att den spelat stor roll i folketon. Man så:

Gubben i månen. I Ölmstad - Svartorp så man,
att han går och bär vatten. (Svanberg Skinstad m. flera.)

I Järstorp - Bankeryd. Han går där oppu och
plockar rovor. (Karl Svensson född i Järstorp)

Jen rätt vad det är, får gubben ej rum,
utan han får hålla sig utanför dörrn,

Gränna och då syns bara mösseskärmen (Svensson född i Järstorp.)
I poesin: "Lå flyr du o måne, så älskelig och mild att hälsa en flicka som lider —"

Amf 118

Månen kallas Tjussar-August i Skärstad, men
även i Frimarygd, Marbäck. och klart är ju, att man
så kan om fullmånen, det säger man även på andra
orter här omkring. (Stina Gustavson)

I Marbäck-Frimarygd sädes, att Adam och Eva
går på månen och bär en vattenså emellan sig.
Men sägna där om är nog utdöda nu.

I fullmånens sken skulle man leta rätt
på förborgade skatter (se Appelkrists i 117.
Sökande på Loppaberget.)

Da går det ej att räkna väderleken efter detta, utan
efter måsta ny igen.

För att se sin tillkommande, räknade flickorna
stjärnorna eller stjärnfigurer en vecka var kväll,
Sista kväll man räknade gick man ut det håll månen
vände sina spektor, den första kväll flickan mötte
skulle bli hennes man. Praktiserats så rent, som
för heliofem är ren här i Husterarna.

I Marbäck sädes: "att om man har smake i magen
krupper den ut vid nyfärne". ber. Thina Gustavsson,
född i Marbäck Adelsv. 23 Husterarna. I Marbäck sigade man
för ny månen, första gång man ser den. (samme berättelse.)

Månen bestämde vädret, Och lysning till giftermål.

De gamla brukade betrakta månen en stund innan sängdags, för att utrona kommande väder. Was mångården liten blev det stort väder, var den stor blev det litet väder. Vid nymanes rades: "Nu blir det kallt, för månen e så vasser; änna."

När månen "gick i blod" (gick ner i röda moln) var rödfärgad, pådes detta terig och ofärd.

Gäddan biter i nyttänne.

I nedan skall potatisen rättas, då blir den god och rikelig.

* Som nyårsnytt är, så blir tre ny efter detta, först efter tredje nyets slut, kan ändring i väderleken ske. Lysning till äktenskap skulle utlagas vid 'nyttänne'. Den seden brukas ännu i dag på en del orter på landet, men var viktig sed förr.

Lysning kallades, att 'trilla ner från prädikestolen'.

* Nytt kan ju infalla innan trellonden 'frängny', s.k.